

Ministerstwo Edukacji Narodowej

Departament Kształcenia Ogólnego

DKO-WEK.053.15.2026.AKZ

Warszawa, 16 września 2026 r.

Pan
Franciszek Śliwa

Szanowny Panie,

zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. *o petycjach*¹, poniżej zawiadamiam o sposobie załatwienia petycji w sprawie „ustanowienia jednolitego minimalnego standardu ochrony uczniów w zakresie prac domowych w publicznych i niepublicznych szkołach podstawowych”.

Postulat ustanowienia jednolitego minimalnego standardu ochrony uczniów w zakresie prac domowych w publicznych i niepublicznych szkołach podstawowych w niewystarczającym zakresie uwzględnia złożone uwarunkowania ustrojowe i systemowe, które respektując interes osób, rodziców, uczniów, członków społeczności lokalnych i narodowej – mają zapewniać możliwość tworzenia potencjalnie najszerszej oferty edukacyjnej. W petycji wielokrotnie odwołuje się Pan do potrzeby utrzymania odrębności i swobody organizacyjnej szkół niepublicznych, jednakże w istocie proponuje jej ograniczenie na tle argumentacji, pozycjonującej prace domowe w kategoriach sankcji nakładanych na uczniów, którzy wymagają „**standaryzowanej, minimalnej**” ochrony. Należy bowiem podkreślić, że w perspektywie działania szkół publicznych i głęboko zróżnicowanych szkół niepublicznych nie ma jednego, „wystandaryzowanego” modelu kształcenia, dla którego ujednolicona „ochrona” ucznia mogłaby mieć adekwatna, taka sama, mająca zawsze niedyskryminujące znaczenie.

Odnosząc się szerzej do reguł ustrojowo-systemowych należy już na wstępie podkreślić, że z istoty powołania obowiązku nauki do 18 roku życia w art. 70 ust. 1 Konstytucji RP oraz przypisania możliwości realizowania go w jednostkach oświatowych prowadzonych przez różne podmioty należy wywodzić, że szkoły publiczne, jak i niepubliczne są częścią jednego, tego samego systemu oświaty, mającego zapewniać wykonywanie w komplementarny sposób jednego z najważniejszych zadań publicznych - edukacji.

Potrzeby edukacyjne uczniów i rodziców, członków społeczności lokalnych nie są jednak, i nigdy nie będą - takie same. Z tych względów szczegółowa koncepcja działania, organizacja systemu oświaty, opisana na poziomie ustaw - nie jest i nie mogła być jednorodna. Stosowny podział systemowo-organizacyjny w tym obszarze wyznaczył ustrojodawca, powołując

¹ Dz.U. z 2018 r. poz. 870 – dalej: *ustawa o petycjach*.

niewzruszalny punkt odniesienia dla konkretyzacji przepisów w ustawach zwykłych. Twórcy Konstytucji z roku 1997 ustanowili jasną i konsekwentną zasadę - każdy ma prawo do nauki. Nauka do 18 roku życia jest obowiązkowa.² Urzeczywistnieniem powszechnej realizacji prawa do nauki stało się powołanie zasady jej bezpłatności - w szkołach publicznych. Oznacza to, że ciężar finansowy i organizacyjny wykształcenia każdego dziecka (ucznia) bez wyjątku przyjęło na siebie państwo. Tym samym, także w oparciu o przepisy ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe³, każdy uczeń w Polsce ma zagwarantowany bezpłatny, powszechny i równy dostęp do edukacji, wykonywanej jako zadanie własne przez struktury zdecentralizowanej władzy publicznej (autonomiczne samorządy).

Inaczej przepisy ustrojowe definiują reguły towarzyszące funkcjonowaniu **szkół niepublicznych**. Możliwość (a nie obowiązek) ich zakładania (i wyboru przez rodziców) wpisuje się w najsilniej chroniony katalog: praw i wolności rodziców, obywateli i instytucji. Ustawodawca konsekwentnie ogranicza możliwości ingerencji państwa w ich działanie, określając dopuszczalny zakres regulacyjny ustaw zwykłych wobec tej formy kształcenia (warunki zakładania i działalności, udział władz publicznych w ich finansowaniu oraz zasady nadzoru pedagogicznego).

Powyższe oznacza, że status i zasady funkcjonowania szkół w Polsce znajdują odzwierciedlenie w podziale na szkoły publiczne i niepubliczne. Dla każdej z tych form kształcenia ustawa zasadnicza przypisała jednak inną rolę. Szkolnictwo publiczne ma charakter powszechny, gwarancyjny i służebny wobec obywatela i społeczeństwa (złożony i egzekwowalny w trybie administracyjno-prawnym obowiązek publiczny), zaś fakt istnienia szkolnictwa niepublicznego potwierdza obywatelskie wolności (w zakresie możliwości wyboru /zakładania/ innych niż publiczne form edukacji). Status prawny oraz zasady funkcjonowania szkół publicznych i niepublicznych nie są tożsame.

Powstanie i działanie **szkół publicznych**, odczytywane na tle zasady bezpłatności - to ujednolicona koncepcja, mająca gwarantować także powszechny i równy dostęp do kształcenia, wychowania i nauki w każdym czasie i miejscu (w każdej JST i w każdej sytuacji dziecka objętego obowiązkiem szkolnym). Z istoty swej ma ona wymiar koncepcyjny i organizacyjny, odzwierciedlający w regulacjach ramowych bieżące zdolności i możliwości organizacyjne i finansowe Państwa (mają i powinny być one następnie doskonalone przez decyzje i wybory społeczności lokalnej - np. Rozdział 3. Ustawy Prawo oświatowe - Zarządzanie szkołami i placówkami publicznymi). Prawodawca co do zasady dąży do jej doskonalenia wiążąc jakościowy wymiar tego kształcenia z określonym kapitałem ludzkim, zachęcanym do najlepszego działania m.in. ustanowieniem praw i gwarancji pracowniczych

² Art. 70 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483)

1. Każdy ma prawo do nauki. Nauka do 18 roku życia jest obowiązkowa. Sposób wykonywania obowiązku szkolnego określa ustawa.
2. Nauka w szkołach publicznych jest bezpłatna. Ustawa może dopuścić świadczenie niektórych usług edukacyjnych przez publiczne szkoły wyższe za odpłatnością.
3. Rodzice mają wolność wyboru dla swoich dzieci szkół innych niż publiczne. Obywatele i instytucje mają prawo zakładania szkół podstawowych, ponadpodstawowych i wyższych oraz zakładów wychowawczych. Warunki zakładania i działalności szkół niepublicznych oraz udziału władz publicznych w ich finansowaniu, a także zasady nadzoru pedagogicznego nad szkołami i zakładami wychowawczymi, określa ustawa.

³ Dz. U. z 2026 r. poz. 820 z późn. zm.

(ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela⁴, w tym jej gwarancje w zakresie bezpieczeństwa stosunku pracy; w sferze płacy, awansu, zatrudnienia etc.)

Powstanie i istnienie **szkół niepublicznych** ma natomiast zapewniać możliwość uczestniczenia w procesie kształcenia osób fizycznych i prawnych, organów prowadzących, dzieci i rodziców, dla których ścisłe reguły organizacyjne i koncepcyjne edukacji publicznej - z różnych przyczyn nie są wystarczające, nie zaspokajają zróżnicowanych ambicji, priorytetów oraz różnych potrzeb i oczekiwań. W tym sensie te rozstrzygnięcie koncepcyjne w istocie „domyka” rozwiązania systemowe (powszechne, publiczne) w edukacji, w zakresie w jakim oczekiwana i poszukiwana przez część społeczeństwa - jest potencjalnie zróżnicowana koncepcyjnie i kosztowo - oferta edukacyjna. Odpowiednio, w zależności od potrzeb szkoły niepubliczne mogą, ale nie muszą zaistnieć w danej społeczności lokalnej. Wynika to z wyboru osoby fizycznej lub prawnej. Brak wiążącego wzorca organizacyjnego, ustanowionego w oparciu o przepisy prawa powszechnie obowiązującego lub prawo miejscowe - decyduje, że szkoły niepubliczne mogą przyjmować odmienne rozwiązania organizacyjne i programowe w granicach określonych przepisami prawa.

Należy zatem podkreślić, że wprowadzenie możliwości limitowanego ustawą współistnienia szkół publicznych i niepublicznych jest realizacją założenia, pozwalającego gwarantować zaspokajanie i rozwijanie w granicach polskiego porządku prawnego - wszystkich, złożonych i często głęboko zróżnicowanych potrzeb i oczekiwań osób, rodziców i uczniów. Tylko bowiem takie rozwiązanie odwołuje się do zróżnicowanych potrzeb i ambicji osób i społeczności, które nie są i nigdy nie będą takie same (standardowe). Rozwiązanie systemowe, ustanawiające zróżnicowane możliwości działania i nauki, pozwala w pełniejszym wymiarze wykorzystać zasoby ludzkie i kształtować bogatsze środowisko edukacyjne nastawione na rozwój, doskonalenie edukacji - niezależnie od tego czy rozwój gospodarczy i niekontrolowalne uwarunkowania polityczne umożliwiają stały progres jakościowy w kształceniu publicznym.

W tym sensie należy uznać, że istniejące rozwiązania ustrojowo-systemowe są korzystne. Gwarantują istnienie oferty edukacyjnej jednolitej, powszechnej i gwarancyjnej, do której prawo i nieograniczony dostęp mają bez wyjątku wszyscy uczniowie podlegający obowiązkowi szkolnemu. W ramach systemu funkcjonuje nadto edukacja niepubliczna, która odwołuje się do innych potrzeb i innych oczekiwań edukacyjnych, otwierając możliwość dokonywania wyboru przez rodziców.

Postulując ustanowienie jednolitego minimalnego standardu w zakresie prac domowych, przyjmuje Pan założenie o potrzebie ujednolicenia zasad ich zadawania również w szkołach niepublicznych. Należy jednak zauważyć, że szkoły niepubliczne mogą, w granicach określonych przepisami prawa, przyjmować odmienne rozwiązania organizacyjne i metodyczne, odpowiadające przyjętej przez nie koncepcji kształcenia. Dotyczy to również sposobu wykorzystywania prac domowych w procesie dydaktycznym - ich zakres, forma i funkcja mogą różnić się w zależności od przyjętego modelu kształcenia.

⁴ Dz.U. z 2026 r. poz. 515 z późn. zm.

Konstytucyjna wolność wyboru przez rodziców szkół innych niż publiczne, wynikająca z art. 70 ust. 3 Konstytucji RP, pozostaje jednym z elementów uzasadniających możliwość funkcjonowania zróżnicowanych modeli kształcenia w ramach systemu oświaty. Nie oznacza ona jednak nieograniczonej autonomii szkół niepublicznych, których warunki zakładania i działalności określają przepisy ustawowe. Z tego względu ocena zasadności objęcia szkół niepublicznych jednolitymi rozwiązaniami dotyczącymi prac domowych powinna uwzględniać zarówno potrzebę ochrony praw ucznia, jak i odmienności wynikające ze statusu oraz sposobu organizacji kształcenia w szkołach niepublicznych.

W tym kontekście należy również rozpatrywać zmianę wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 22 marca 2024 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 438), dotyczącą zadawania uczniom prac domowych. Regulacja ta została wprowadzona w odniesieniu do szkół publicznych, których organizacja i zasady funkcjonowania są szczegółowo określone w przepisach prawa oświatowego.

Przyjęte rozwiązanie uwzględnia specyfikę publicznego systemu kształcenia, którego zadaniem jest zapewnienie uczniom powszechnego i bezpłatnego dostępu do nauki na zasadach określonych w przepisach prawa. Jednocześnie szkoły niepubliczne funkcjonują na odmiennych zasadach organizacyjnych i mogą, w granicach określonych przepisami prawa, przyjmować własne rozwiązania dotyczące organizacji procesu kształcenia. Wprowadzenie w 2024 r. zmian dotyczących prac domowych w szkołach publicznych było odpowiedzią na zgłaszane problemy związane z nadmiernym obciążeniem uczniów pracami zadawanymi do wykonania w czasie wolnym od zajęć dydaktycznych. Zakres podmiotowy tej regulacji odpowiadał zatem celowi, jakiemu służyła wprowadzona zmiana.

Zasady ustrojowe, ustanawiające dla rodzica wolność wyboru szkoły innej niż publiczna, a dla obywateli i instytucji prawo do zakładania takich szkół (art. 70 ust. 3 Konstytucji)⁵ - decydują o możliwości przyjęcia przez szkołę niepubliczną koncepcji kształcenia, która co do zasady nie może powielać rozwiązań gwarancyjnych (publiczna, powszechna edukacja). W granicach tej samodzielności leży swoboda wyboru przez tę szkołę narzędzi edukacyjnych, w tym także codziennego procesu uczenia, który może zakładać istnienie „prac domowych” w takim czy innym wymiarze, ale także np. ich nieistnienie, funkcjonowanie zajęć pozalekcyjnych, w których „odrabia” się te prace lub nieistnienie takich zajęć etc.

Należy wskazać, że uczeń nie doświadcza tych warunków na skutek postanowienia organu władzy publicznej, jak w przypadku edukacji powszechnej, ale na skutek suwerennego wyboru rodzica, który w ten sposób wykorzystuje przypisaną mu prawem ustrojowym wolność - wyboru szkoły innej niż publiczna. Może on w każdym czasie i bez żadnych dodatkowych warunków organizacyjnych powrócić do edukacji publicznej, o ile uzna to za celowe dla dziecka i ochrony jego sytuacji. Rodzic dostrzegając koncepcję kształcenia w szkole niepublicznej jako obciążającą dla swojego dziecka w każdym czasie ma możliwość

⁵ Dla prawodawcy ustawa zasadnicza ustala ograniczony katalog dopuszczalnej interwencji państwa w działanie szkół niepublicznych Art. 70 ust. 3 Konstytucji RP – ustawa określa: warunki zakładania i działalności szkół niepublicznych oraz udziału władz publicznych w ich finansowaniu, a także zasady nadzoru pedagogicznego nad szkołami i zakładami wychowawczymi.

interweniowania u władz szkoły lub powrotu do koncepcji kształcenia publicznego, moderowanego przez władze publiczne - w szkole znajdującej się najbliżej miejsca zamieszkania.

„Prace domowe” (lub ich brak) w szkołach niepublicznych są częścią indywidualizowanego, potencjalnie głęboko zróżnicowanego procesu uczenia w tych szkołach, zatem są one i mają pozostać następstwem autonomicznego, wolnościowego wyboru rodzica. Każde rozwiązanie, które będzie przewidywać unifikowanie istniejących rozwiązań w takim przypadku, będzie zmniejszać zagwarantowaną ustrojowo wolność wyboru szkół innych niż publiczne (szkoły niepubliczne będą coraz mniej „inne” niż publiczne). W tym sensie przywołane przepisy określające i ustanawiające zasadę równości, prawo do nauki, ochrony praw dziecka czy demokratycznego państwa prawnego nie uzasadniają postulowanej zmiany. W szczególności zaś nie uzasadniają, gdy przywołuje się je jako konkurencyjne, a nie komplementarne z wolnościami rodziców do wyboru szkół innych niż publiczne i prawami obywateli i instytucji do zakładania takich szkół.

Z powyższych względów petycja nie może zostać uwzględniona.

Uprzejmie informuję, że zgodnie z art. 13 ust. 2 *ustawy o petycjach*, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z poważaniem

Małgorzata Szybalska
Dyrektor
/ – podpisano cyfrowo/